

ki insanlar'ın kalplerine, yalnızlıklarına, hüznlerine ve günlük hayatlarına dokunuyor ancak onların iç dünyalarına derinlemesine inmiyor, acıyı büyütüyor... Deyiş yerindeyse ruh hâllerini, duyguları koyu renklerle tasvir etmiyor. Bu küçük dokunuşlar kimi zaman iyi ama silik. Bu sebeple kimi zaman dokunuşlarda gerekli de-

rinliği hissedemiyoruz. Dil ve teknik olarak da henüz kendine özgü bir yapı ve dile ulaştığı söylenemez. Dilde daha derinleşmesi, yoğun ve daha etkileyici cümleler kurması gerekiyor çünkü insanın iç dünyasını anlatmaya yönelik, küçük ama derin hüznlerin öykücüsü olmaya aday.

TÜRKÇEDE NOKTALAMA: SORUNLAR-ÇÖZÜMLER- TEKLİFLER

Reşide GÜRSSES

Dil kısaca, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan belli kurallar ve dizgeler bütünü olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere dil bir anlaşma vasıtasıdır. “Anlaşma”nın, “anlatma” ve “anlama” olmak üzere iki yönü bulunmaktadır. Bu bağlamda dil; okuma, dinleme, konuşma ve yazma olmak üzere dört ayrı beceriyi içermektedir. Bu ayrımlar aynı zamanda dil becerilerinin kendi içinde farklılık gösterdiğinin de bir ifadesidir. Bu dört becerinin gelişmesi için dilin kurallarının bilinmesine ve de yazma, konuşma, dinleme ve okuma ile ilgili kazanımların birbirini destekleyecek şekilde olmasına ihtiyaç vardır. Dil becerileri bağlamında konuya baktığımızda da dilin “anlama” ve “anlatma” olmak üzere iki temel üzerinde şekillendiği görülmektedir. “Anlama”, “okuduğunu anlama” ve “dinlediğini anlama”; “anlatma” ise “konuşarak (söz ile) an-

latma” ve “yazarak (yazı ile) anlatma” şeklinde gerçekleşmektedir.

Sözlü ve yazılı ifadede anlaşılabilirlik için dilin ses, şekil, cümle ve anlam özelliklerine göre hareket edilmesini gerektirmektedir. Sözlü ifadede ayrıca ses temelinde; ton, vurgu, ezgi, duraklama, el kol, yüz mimikleri gibi unsurlar söz konusu iken yazılı ifadede yazım ve noktalama kuralları devreye girmektedir. Yazılı ifadede sözlü ifadeden farklı olarak yazım kurallarına uyulması gerekmektedir çünkü yazılı anlatımda yazım ve noktalama kurallarına uyulması anlaşılabilirliği sağlayan önemli unsurlardan biridir. Yazılı ifadenin anlatım imkânları, harften noktalamaya pek çok işareti içermektedir. Yazılı metinlerin anlamlandırılması ile ilgili olarak kelimelerin koyu, eğik, büyük veya küçük yazılması gibi çeşitli yazım stillerinden de yararlanılmakta-

dır. Yazılı anlatımla ilgili yukarıda belirtilen özellikler dikkate alındığında noktalama işaretleri, noktalama işaretlerinin işlevleri ve bu işaretlere ilişkin kuralların açık ve net bir şekilde belirlenmesinin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Noktalama işaretleri ile ilgili hususların açıklığa kavuşturulması hâlinde herhangi bir yazılı ifade, muhatap veya muhatapları tarafında noktalama işaretlerinin kılavuzluğunda daha kolay anlaşılabilir. Dolayısıyla düşünce veya duyguların yanlış anlaşılmasını önleyecek şekilde doğru ve açık şekilde yazıya aktarılmasında noktalama işaretlerinin rolü büyüktür. Sadece aynı zaman dilimi içinde değil, geçmiş ve gelecek bağlamında da anlamlandırılmamıza imkân sağlayan noktalama işaretleri; yazılı ifadelerin vazgeçilmez, olmazsa olmaz unsurlarındandır. Yazılı ifadeler, noktalama işaretlerinin kılavuzluğu ve yol göstericiliğinde anlamlı hâle gelebilmektedir.

Kitap, noktalama işaretleri ile ilgili çeşitli tespitlere, tespitlerden sorunlara, sorunlardan çözümlere, çözümlerden tekliflere kadar uzanan geniş bir yelpazede çok kapsamlı bilgiler içermektedir. Çalışmada; yanlış kullanımlar, yanlışlığa düşülmesinin sebepleri, noktalama kurallarının tespiti, noktalama işaretlerinin kullanımı, kullanımla ilgili olarak yaşanan sorunların tespiti ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerileri olmak üzere pek çok husus yer almaktadır. Kural tekliflerinin de yer aldığı kitapta, konular örneklerle desteklenmektedir. Örneklerin hangi

kitabın kaçınıcı sayfasından alındığına dair bilgiler, örneğin hemen sonunda ve parantez içinde gösterilmektedir.

Kitap, “Giriş”, “Noktalamayla İlgili Çalışmalar” ve “Noktalama İşaretleri” olmak üzere üç ana bölümden oluşmaktadır. “Giriş”te “sözlü dil”, “yazılı dil” ayrımı, çalışmanın amacı, eser hazırlanırken izlenen yol, Türkçede noktalama ile ilgili olarak yaşanan sorunlar ve noktalamanın amacı üzerinde durulmaktadır. İkinci bölümde ise noktalama işaretleri üzerine yapılmış olan çalışmalar ve incelemeler hakkında bilgiler verilmektedir. Üçüncü bölümde ise noktalama işaretleri, bu işaretlere ilişkin sorunların tespiti ve çözümleri üzerinde durulmaktadır. Bu bölümde her bir konu çeşitli örnekler-

le desteklenmektedir. Çalışmanın sonunda, noktalama işaretleri konusunda yazılmış olan yayımlar ile örneklerin alındığı kitapların künyelerinin verildiği “Kaynaklar” yer almaktadır. Kanaatimizce söz konusu çalışmanın ikinci baskısında “Kaynaklar” başlığı altında yer alan eserlerin “Noktalama Üzerine Yapılan Çalışmalar” ve “Örneklerin Alındığı Eserler” şeklinde iki alt başlık altında değerlendirilmesi, konu ile ilgilenenler için daha aydınlatıcı olacaktır.

Konuyla ilgili bilgilerin çeşitli örneklerle desteklendiği kitapta; sadece

noktalama işaretlerinin tarihi aydınlatılmakla kalmıyor, noktalama konusunda çeşitli tespitler de yapılıyor, bu konuda yaşanan sorunlara tek tek değiniliyor, çözüm önerilerinde bulunuluyor. Noktalama konusunun çeşitli açılardan ele alındığı eser, noktalama konusunda yaşanan sorunlara çözümler de öneriyor; konuyla ilgili pek çok hususa açıklık getiriyor, aydınlatıyor, ışık tutuyor.

Yanlış anlaşılmalara önüne geçmek, anlatım bozukluklarına yol açmamak adına okunması gereken bir eser.